
Kokemäenjoki-vesistöalueeryhmä

kokous 2/2013

Aika: Torstai 10.10.2013 klo 17:30–19:30

Paikka: **Boliden Harjavalta Oy:n kerhotalo**
Teollisuuskatu 1, 29200 HARJAVALTA

Läsnä: Maarit Gratschew, Hanna-Leena Heikkilä, Elina Liinaharja, Seija Niskala, Olli Nummelin, Juhani Oksanen, Pekka Paavilainen, Johanna Rinne, Reijo Roininen, Yki Räikkälä, Kati Saarni, Anne Savola, Kari Ylikoski

Asialista

17:00 Saapuminen ja tulokahvit

17:30 1. Avaus ja tervehdyssanat

Puheenjohtaja Kari Ylikoski avasi kokouksen ja ympäristöpäällikkö Hanna-Leena Heikkilä Boliden Harjavalta Oy:stä toivotti ryhmän tervetulleeksi.

Kokoukseen osallistui 13 henkilöä.

Hanna-Leena Heikkilä esitteli Boliden Harjavalta Oy:n toimintaa. Esityksen aineisto: **Liite 1**

Yrityksen päätuotteita ovat sinkki ja kupari, Harjavallassa kupari ja nikkeli. Koko suurteollisuuspuisto työllistää yli 1000 henkilöä, Boliden Harjavallassa työntekijöitä on n. 310. Uutta pohjavesikuormitusta ei enää tehdasalueelta tule, mutta Kokemäenjokeen Lammaisissa purkautuvassa pohjavedessä on paljon vielä kemikaaleja menneiltä vuosilta. Tehtaan alueella on oma pohjavedenottamo, jossa vesi on tutkitusti puhdasta.

2. Boliden Harjavallan vastaus vesiensuojelun uusiin haasteisiin

Ympäristöpäällikkö Hanna-Leena Heikkilä Boliden Harjavalta Oy:stä kertoi suurteollisuuspuiston vesiensuojeluratkaisuista. Esityksen aineisto: **Liite 2**

Boliden Harjavalta Oy investoi vuonna 2009 uudenaikaiseen jätevesienkäsittelyyn, jonka ansiosta Kokemäenjokeen kohdistuva metallikuormitus on vähentynyt merkittävästi. Viime vuosina toistuneet ja tulevaisuudessa mahdollisesti lisääntyvät rankkasateet tulevat jatkossa asettamaan uusia haasteita vesienkäsittelyyn.

Teollisuusalueelta menee Kokemäenjokeen kaksi viemäriä, läntinen ja itäinen. Uusi jätevesilaitos otettiin käyttöön vuonna 2009, ja päästömäärät Kokemäenjokeen pieneivät huomattavasti. Jätevesien mukana vesistöön tulee lähinnä kupari-, nikkeli-, sinkki-, lyijy- ja arseenikuormitusta. Jätevesilaitoksen ohitukset on kielletty, joten kaikki likaantuneet vedet on käsiteltävä. Tulevan veden määrä on noin 350 m³/h, mutta sade lisää tulevan veden määrää huomattavasti. Suurin tulevaisuuden haaste ovat sateet ja varsinkin rankkasateiden lisääntyminen. Boliden Harjavalta haluaisi, että ympäristölupa mahdollistaisi rankkasateiden aikaan lyhyeen ohijuoksutukseen, jolloin puhdistamoprosessi ei sekoittuisi pitkäksi aikaa. Tulva 9.7.2011 osoitti puutteellisen varautumisen suurtulvan sattuessa kohdalle. Tämän jälkeen erinäisiä toimenpiteitä on tehty ja tehdään vastaisuuden varalle. Mm. jätevesilaitokselle johdettavien puhtaiden vesien määrää vähennetään rakentamalla hulevesille ohituslinja itäiseen viemäriin. Pekka Paavilainen tiedusteli, meneekö osa hulevesistä tulevaisuudessa ohi puhdistuksen jatkuvasti. Hanna-Leena tarkensi, että kyseessä ovat hulevedet parkkipaikalta ennen pääporttia. Aitojen sisäpuoliset vedet käsitellään.

3. Kuntien kuulumiset

Paikalla olevien kuntien edustajat kertoivat tuoreimpia kuulumisia.

Kuulemme kuntien ajankohtaisista vesienhoito- ja vesihuoltoasioista.

Ympäristösihteeri Kari Ylikoski, Nakkilan kunta: viemäriverkoston laajentamissuunnitelmaa kaava-aseman ulkopuolelle on toteutettu muutamina viime vuosina ja mukaan saatu liittymiä. Kunnassa on päätetty, että verkostoa ei laajenneta enää. Marraskuun aikana vastataan valtuustoaloitteeseen koskien tulvaherkkää Tattaranjoen sivu-uomaa.

Rakennustarkastaja Reijo Roininen, Harjavallan kaupunki: Harjavallassa on tehty selvityksiä viemäriverkoston laajentamisesta, mutta kunta totesi selvityksen jälkeen, ettei se lähde toteuttamaan laajennusta. Viemäriverkoston ulkopuolella on nyt n. 160 kiinteistöä. Valtuuston kanta on, että tuetaan vesiosuuskuntia. Harjavalta on Bolidenin ja koko tehdasalueen työssä aktiivisesti mukana. Hiittenharjun, Järilänvuoren ja Santamaan pohjavedenottoamoiden suoja-alueiden päivitys on tarkoitus saada valmiiksi vielä tämän vuoden aikana (vanha vuodelta 1982).

Ympäristönsuojelusihteeri Seija Niskala, Loimaan kaupunki: Loimijoen varrella kasvaa haitallinen vieraslaji isosorsimo

(<http://www.mmm.fi/attachments/ymparisto/vieraslajiseminaari9.12.2009/vieraslajikuvaukse/6CquD1uz0/Isosorsimo.pdf>), jota on alun perin istutettu karjanrehuksi (lehtijuttu aiheesta: <http://www.loimaanlehti.fi/uutiset/235306.html>). Helposti leviävää isosorsimoa on Huittisissäkin. Isosorsimosta ei olla vieraslajitorjunnassa puhuttu pahemmin ja pelkona onkin, että sen leviäminen tulee aiheuttamaan ongelmia.

Kokemäen kaupunginhallituksen jäsen Juhani Oksanen, Kokemäen kaupunki: Kokemäellä on perustettu jätevesiosuuskuntia, jotka ovat liittyneet kaupungin jätevesiverkostoon myöhemmin. Nyt on käynnistynyt Kauvatsan alueella viemärihanke, jonka jälkeen jätevedet johdettaisiin Kokemäen puhdistamoon. Yksittäisten jätevesijärjestelmien aikaansaamiseksi on käyty paljon keskustelua.

Keskusteltiin kuntien erilaisista käytännöistä jätevesiviemäroinnin laajentamisen suhteen.

4. Harjavallan voimalaitoksen tulevaisuuden haasteet

Toimitusjohtaja Olli Nummelin Länsi-Suomen Voima Oy:stä kertoi voimalaitoksen tulevista haasteista. Esityksen aineisto: **Liite 3**

Harjavallan voimalaitos valmistui 1939. Valmistumisen jälkeen ei voimalaitoksella ole tehty merkittäviä korjauksia tai muutoksia. Nyt on aika miettiä, miten voimalaitosta on kehitettävä kohtaamaan tulevaisuuden haasteet.

UPM-Kymmene Oyj on yhtiön suurin omistaja. Vuodet eivät ole veljiä keskenään, ja niinpä viime viikolla lähti tiedote koskien Kokemäenjoen veden vähyyttä. On ennustettu, että talviviltaamat kasvavat (taulukko: Harjavalta monthly average flow). Voimalaitoksen laitteet ovat kestäneet jo 70 vuotta, mutta tulevaisuutta ajatellen laitteita pitää uusia ja voimalaitosta laajentaa. Tarkoituksena on rakentaa ”pikkupato” voimalaitoksen kylkeen. Väliin tulee uusi kone. Tämä prosessi vaatii luvan. Tiistaina 1.10. saatiin Aluehallintoviraston päätös, jossa määriteltiin muun muassa, että lisäkoneiston rakennusvirtaama saa olla maksimissaan 100 m³/s ja että voimalaitoksen kautta on aina juoksutettava vettä vähintään 40 m³/s niin kauan kuin vettä joessa riittää siihen. Lisäksi olemassa olevat koneet 30-luvulta peruskorjataan. Investointi on noin 36 miljoonaa euroa. Takaisinmaksuaika on uudelle investoinnille sekä vanhojen laitteiden peruskorjaukselle on noin kymmenen vuotta.

Keskusteltiin kalahautomosta, joka on lopetettu. Olisiko nyt mahdollista saada uudelleen hautomo toimintaan? Olli Nummelin totesi, että hanketta viedään hanketta eteenpäin. Vanhat tilat on tarkoitettu sähkötiloiksi, eikä kukaan laitoksella työskentelevä ole kalanviljelytointoinen. Lisäksi ongelmana on, että paikalla ei ole koko ajan työntekijöitä. Kalahautomoa

hoitamaan pitäisi saada joku ulkopuolinen taho, mutta hautomoon kulku pitäisi olla kontrolloitua. Uuteen asemaan on tehty tilavaraus 120 m²:lle, Kalatalouspuoli Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta haluaisi hautomoon Kokemäenjoen omaa siikaa. Kalaporrasasiaakin on mietitty, mutta se ei tällä hetkellä ole suunnitelmassa. Kalatalousmaksu on hyvä keino kalakantojen ylläpitoon. Voimalaitoksen vuotuinen maksu on n. 90 000 €.

5. Vesienhoidon ajankohtaiskatsaus

Ylitarkastaja Pekka Paavilainen Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kertoi tuoreimmat kuulumiset vesienhoidosta. Esityksen aineisto: **Liite 4**

Pinta- ja pohjavesien tilan luokittelua on päivitetty toisen vesienhoitokauden 2016–2021 toimenpiteiden suunnittelua varten. Pohjavesien tilan luokittelu valmistui kesäkuussa ja pintavesien ekologinen luokittelu syyskuussa. Vesienhoidon toimenpideohjelmien ja vesienhoitosuunnitelmien päivittäminen on käynnistynyt ja kuuleminen niistä alkaa vuoden kuluttua 1.10.2014.

Merenhoidon seurantaohjelman laatiminen etenee ja se valmistuu keväällä 2014. Myös merenhoidossa toimenpideohjelman laatimistyö on käynnistynyt sektorikohtaisissa työryhmissä. Aikataulu toimenpideohjelman laatimisella on sama kuin vesienhoidossa.

Pintavesien ekologinen luokittelu on valmistunut (tiedote: <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/-/pintavesien-uusi-ekologinen-luokitus-on-valmistunut-hyva-tilan-tavoitteesta-ollaan-jaljessa-varsinais-suomen-ely-keskus->, kartta: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/469374/Pintavesien+ekologinen+tila_Satakunta.pdf/07e8eb7f-39ca-4b7b-9004-882cf3a9c004).

Pohjavesien tila ja riskialueet 2013 (tiedote: <http://www.ely-keskus.fi/web/ely/-/lounais-suomen-pohjavesien-hyva-tila-on-vaarantunut-varsinais-suomen-ely-keskus->, kartta: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/469374/Pohjavesi_Luokitus2013_VAR.pdf/2fc61fc8-ec00-4dd1-b330-862490d9e5cd). Kokemäenjoki-alueella harjumuodostelmat luovat riskialueet. Osa alueista on selvityskohteita.

Ihmetystä ja keskustelua aiheutti Kokemäen ja Harjavallan alueella sijaitsevan pohjavesialueen pitkä punainen merkintä (riskialue, huono tila), sillä alueelta otetaan jopa juomavettä. Pekka Paavilainen selvitti kokouksen jälkeen, että ”Koko alue on luokiteltu yhdeksi pohjavesimuodostumaksi ja jos osassakin muodostumaa on huonolaatuista vettä, niin pitää se luokitella huonoksi. Pohjaveden virtaussuunta on kaakosta luoteeseen, ja ainoastaan pieni osa loppupäästä (Harjavallan kohdalta eteenpäin) on pilaantunut. Kaikki paikat, joista otetaan juomavettä, ovat puhtaalla alueella, ja niiden laatua seurataan säännöllisesti.”

Säpilänniemen ruoppaukset saattavat vaikuttaa pohjaveteen, joten kanavahanke pitää ottaa huomioon.

Pintavesien ekologinen tila Satakunnassa: Hyvässä tilassa on muutamia alueita, mutta muutoin vesistöt ovat joko tyydyttävässä tai välttävissä tilassa. Loimijoella on suuria maatilakeskittymiä, ja ne ovatkin suurin vesistökuormittaja tällä alueella. Tilaan vaikuttaa myös se, että joet ovat merkittävästi muutettuja (padot, ym). Laajat suistot lasketaan merialueeksi, ja merialueella eri luokittelu, todennäköisesti pintavesien luokittelulla tila olisi suistoalueilla tyydyttävä.

Vesien tilaan voi tutustua tarkemmin Suomen ympäristökeskuksen uuden karttapalvelun kautta: <http://www.p3.ymparisto.fi/silverlightviewer/?Viewer=VemuPilotti>

Satavesi-ohjelma

Kokemäenjoki-ryhmä
Muistio 2/2013

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

6. Ajankohtaista VELHO-hankkeesta ja Satavesi-ohjelmassa

Koordinaattori Johanna Rinne Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta kertoi uusimmat VELHO-hankkeesta ja Satavesi-ohjelmasta. Esityksen aineisto: **Liite 5**

VELHOn pilottihanke Piilijoen pengerryssuunnittelu kilpailutettiin ja Etelä-Suomen Salaojakeskus aloitti kesällä suunnittelutyön kahdella Piilijoen peltoalueella. Suunnitelmat valmistuvat vuoden loppuun mennessä.

Satakunnan Elävän Kuvan Keskuksen toteuttaman Kokemäenjoki-luontodokumentin tekeminen on alkanut. Dokumentissa tutkitaan Kokemäenjokilaakson ympäristöä lasten ja nuorten kuvaamina alueen kouluissa 1.9.2013 - 31.5.2014. Lisätietoja: <http://ymparistokuvaksi.blogspot.fi/>

VELHO-hankkeesta on valmistunut uusi rantojenkäyttöopas ”Rytinää ruovikoihin, välkettä vesiin”. Julkaisu on saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:98-952-257-773-3>

SYKE toteuttaa Kauvatsanjoen reitin alueella mallitarkasteluja, joiden olisi määrä valmistua kesäkuuhun 2014 mennessä.

Vesienhoidon vapaaehtoisten organisaatioiden toimintamallianalyysi on valmistumassa. Raportti julkaistaan tulevien kuukausien aikana.

Ympäristöministeriön Ravinteiden kierrättämisen edistämisen hankerahat ovat haettavissa 1.11.2013 saakka. Tässä hankehaussa painotetaan lannan ravinteiden kierrätyksen tehostamista ja erityisesti siihen liittyvää logistiikkaa. Lisätietoja: [http://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Itameri_ ja_merensuojelu/Haku_Hankkeet_ravinteiden_kierratyksen_e\(26120\)](http://www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Itameri_ ja_merensuojelu/Haku_Hankkeet_ravinteiden_kierratyksen_e(26120))

Kokemäen Pitkäjärven pilotti ei ole vielä lähtenyt etenemään. Katsotaan, ehditäänkö fosforisiepäparikokeilua edistää vielä vuoden 2013 aikana, jolloin Kokemäen kaupungin tälle vuodelle varaama rahasumma saataisiin hyödynnettyä.

7. Mahdolliset muut asiat

Toiminnanjohtaja Yki Räikkälä esitteli Satakunnan Elävän Kuvan Keskuksen Ympäristö eläväksi kuvaksi -hankkeen, jossa lapset ja nuoret kuvaavat itse Kokemäenjokilaaksoa ja sen ympäristöä (Kokemäenjoki-dokumenttiprojektin blogi: <http://ymparistokuvaksi.blogspot.fi/>).

Satakunnan ympäristötiedon teemaviikolla kuvattiin neljällä koululla (Ruskilan, Kirkonseudun ja Kukonharjan kouluissa Nakkilassa sekä Enäjärven koulussa Porissa).

Kari Ylikoski kertoi Nakkilan, Ulvilan ja Porin yhteishankkeesta, jossa on tarkoituksena saada Kokemäenjoki Harjavallan padolta lähtien paremmin esille nettiin (50 jokikohdetta, pallopanoraamakuvia, elävää kuvaa, infoa, ym.). Yhteistyötä on sekä Osana omaa ympäristöä -hankkeen kanssa (<http://osanaymparistoa.blogspot.fi/>) että Ari Impolan, joka tuottaa mm. elävää kuvaa mukaan.

8. Seuraava kokous

Seuraava kokous on torstaina 20.3.2014 klo 10:00–12:00 Ulvilan kaupungintalo, valtuustosalin. Osoite: Loukkurantie 1, 28450 Ulvila. Ensi kerran aiheiksi ehdotettiin mm. Kullaan vedet -hanketta ja Säpilänniemen oikaisu-uomaa.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 19:50.

Muistion laati Kati Saarni

Muistio ja liitteet ovat nähtävissä Satavesi-ohjelman Internet-sivustolla osoitteessa:

www.ymparisto.fi/satavesi